

Morfologia współczesnego języka polskiego - zestaw tematów

A. Zagadnienia ogólne

1. Przedmiot i granice morfologii
2. Wyraz jako jednostka językowa, wieloznaczność terminu
  - a. wyraz jako jednostka słownikowa (leksem)
  - b. wyraz jako jednostka tekstu (wyraz tekstowy)
  - c. wyraz gramatyczny (wyraz gram. analityczny i syntetyczny; gramatem)
  - d. synonimia wyrazów gramatycznych
  - e. homonimia wyrazów gramatycznych
3. Leksem
  - a. definicja leksemu
  - b. klasa funkcjonalna wyrazów gramatycznych
  - c. opozycja morfologiczna, kategoria morfologiczna
  - d. znaczenia leksykalne a znaczenie gramatyczne
  - e. klasyfikacja leksemów (części mowy)
  - f. klasyfikacja: kryterium semantyczne (T. Milewski)
  - g. klasyfikacja: kryterium morfologiczne (Z. Saloni)
  - h. klasyfikacja: kryterium syntaktyczne (R. Laskowski)
  - i. problemy związane z klasyfikacją na części mowy
4. Morfem
  - a. morf, morfem, allomorf (ogólna charakterystyka)
  - b. typologia morfemów
  - c. typologia: strukturalne typy morfemów (morfem ciągły, nieciągły, zerowy)
  - d. typologia: klasyfikacja dystrybucyjna (morfem swobodny, związany, rdzenny, afiksalny)
  - e. typologia: klasyfikacja funkcjonalna (morfem o funkcji nominatywnej i wewnątrztekstowej, morfem fleksyjny, końcówka fleksyjna, morfem słotwórczy)
5. Fleksja a derywacja słotwórcza: wypadki graniczne
  - a. czasowniki (imiesłowy, rzeczowniki odsłowne, aspekt)
  - b. przymiotniki, przysłówki, predykatywy (stopniowanie, tworzenie przysłówków odprzymiotnikowych i predykatywów, formy typu *rad*, *gotów*)

B. Fleksja

1. Przedmiot i zakres fleksji
2. Podstawowe pojęcia fleksji (deklinacja, koniugacja, końcówka fleksyjna, forma fleksyjna, temat fleksyjny, synkretyzm form fleksyjnych, supletywizm)
3. Kategorie morfologiczne
  - a. fleksyjne i klasyfikujące
  - b. syntaktycznie zależne i niezależne
  - c. kategorie imienne: rodzaj
  - d. kategorie imienne: liczba
  - e. kategorie imienne: przypadek
  - f. kategorie czasownikowe: czas
  - g. kategorie czasownikowe: osoba
  - h. kategorie czasownikowe: aspekt i opozycje znaczeniowe między formami czasowników (rodzaj czynności)
  - i. kategorie czasownikowe: tryb
  - j. kategorie czasownikowe: strona i diateza
  - k. kategorie czasownikowe: syntaktycznie zależne kat. (liczba, rodzaj)

C. Paradygmatyka

1. rzeczowniki
  - a. ogólna charakterystyka danej części mowy
  - b. deklinacja męska (charakterystyka klas, podklas, grup i paradygmatów)
  - c. deklinacja żeńska (charakterystyka klas, podklas, grup i paradygmatów)
  - d. deklinacja nijaka (charakterystyka klas, podklas, grup i paradygmatów)
  - e. rzeczowniki o fleksji zmodyfikowanej
  - f. rzeczowniki nieodmienne
  - g. rzeczowniki singulare i plurale tantum

2. przymiotniki
  - a. ogólna charakterystyka danej części mowy
  - b. synkretyzmy w odmianie przymiotników
  - c. deklinacja przym.: typ zak. na -i/-y (char. podtypów i paradygmatów)
  - d. deklinacja przym.: typ zak. bezkońcówkowo (char. podtypów i paradygmatów)

3. zaimki
  - a. ogólna charakterystyka danej części mowy
  - b. zaimki osobowe
  - c. zaimek zwrotny
  - d. zaimki pytajne
  - e. zaimki nieokreślone
  - f. zaimki przeczące
  - g. kategorie morfologiczne zaimków
  - h. fleksja zaimków bezrodzajowych
  - i. fleksja zaimków rodzajowych (o klasyfikacyjnej kat. rodzaju)

4. liczebniki
  - a. ogólna charakterystyka danej części mowy
  - b. właściwości morfologiczne i składniowe
  - c. odmiana liczebników: *jeden*
  - d. odmiana liczebników: *dwa, oba, obydwa*
  - e. odmiana liczebników: *trzy, cztery*
  - f. odmiana liczebników: *pięć* i wyżej
  - g. liczebniki zbiorowe (charakterystyka, zakres użycia, fleksja)

5. czasowniki
  - a. ogólna charakterystyka danej części mowy
  - b. formy syntetyczne i analityczne
  - c. morfologiczna klasyfikacja czasowników (klasy morfologiczne, koniugacje)
  - d. formy fleksyjne czasowników: określone, osobowe (czas teraźniejszy, nieprzeszły, przeszły, przyszły, tryb przypuszczający i rozkazujący)
  - e. formy fleksyjne czasowników: określone, nieosobowe
  - f. formy fleksyjne czasowników: nieokreślone (bezokolicznik, imiesłowy)
  - g. zakres użycia i tworzenie form imiesłowu przymiotnikowego czynnego
  - h. zakres użycia i tworzenie form imiesłowu przymiotnikowego biernego
  - i. zakres użycia i tworzenie form imiesłowu przysłówkowego współczesnego
  - j. zakres użycia i tworzenie form imiesłowu przysłówkowego uprzedniego

6. Morfonologia: alternacje samogłoskowe i spółgłoskowe (w ramach fleksji)

D. Ćwiczenia morfologiczne